ชื่อเรื่อง	การจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง กรณีศึกษา ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปิยะพิศ ขอนแก่น
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง

บทคัดย่อ

การจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง กรณีศึกษา ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพของป่าไม้ และการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ของชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งศึกษาสถานภาพของป่าไม้ โดยใช้แปลงสุ่มตัวอย่างแบบ quadrat method ขนาด 40X40 เมตร จำนวน 3 แปลง ในพื้นที่ป่าชุมชน หมู่ 14 ป่าชุมชน หมู่ 16 และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง ส่วนที่สองเป็นการศึกษาการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ของชุมชน ใช้วิธีสัมภาษณ์ และจัดเวทีชุมชน เพื่อวางแนวทางการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ระหว่างภาครัฐ และชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ขนาดพื้นที่หน้าตัดลำต้นและดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ของป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวงโดยเฉลี่ยมีค่ามากที่สุด คือ 4.13 ตร.ม./เฮกแตร์ และ 3.19 ตามลำดับ ขนาดพื้นที่หน้าตัดลำต้นและดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ของป่าในป่าชุมชน หมู่ 16 ได้แก่ 2.05 ตร.ม./เฮกแตร์ และ 2.63 ตามลำดับ ขนาดพื้นที่หน้าตัดลำต้นและดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ของป่าในป่าชุมชน หมู่ 14 ได้แก่ 1.61 ตร.ม./เฮกแตร์ และ 2.50 ตามลำดับ สรุปได้ว่า ป่าชุมชน หมู่ 16 มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าป่าชุมชน หมู่ 14

ด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ บ้านห้วยขอน หมู่ 16 มีการจัดการของชุมชนโดยแบ่งพื้นที่ป่าตามการใช้ประโยชน์ ได้แก่ ป่าต้นน้ำ ป่าเพื่อเป็นแหล่งอาหาร และป่าใช้สอย อีกทั้งใช้กฎระเบียบของชุมชนเป็นแนวทางปฏิบัติ ห้ามตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าอนุรักษ์ ห้ามจุดไฟเผาป่า และชุมชนยังได้ร่วมกันปลูกป่า การทำแนวกันไฟ ทำฝายชะลอการไหลของน้ำ เพื่อเป็นการสร้างผืนป่ากลับคืนให้กับชาวบ้านในชุมชน

สำหรับแนวทางการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ระหว่างภาครัฐ และชุมชนในพื้นที่ป่าทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ในพื้นที่ป่าชุมชน หมู่ 14 ป่าชุมชน หมู่ 16 และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง มีข้อตกลงร่วมกันระหว่างชุมชนบ้านห้วยขอน หมู่ 16 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหม้าย และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง ได้กำหนดการปรับปรุงพื้นที่ป่าร่วมกัน โดยมีกิจกรรมในการดูแลรักษา และการจัดการป่าธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าทดแทน การจัดทำแนวกันไฟ การสร้างฝายชะลอการไหลของน้ำ การเดินสำรวจป่า และกิจกรรมการดับไฟป่า ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหม้าย ส่งเสริมให้ชุมชนบ้านห้วยขอนได้ศึกษา และมีความรู้ดูแลทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการป่าชุมชน ในส่วนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวงได้กำหนดว่า ต้องจัดกิจกรรมการประชุมร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวง เพื่อสร้างความเข้าใจ และการประสานงานที่ต่อเนื่องในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง อีกทั้งได้เสนอให้มีการปลูกไม้โตเร็วสำหรับชาวบ้านที่ใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตสุราพื้นบ้าน จำนวน 2 ไร่ ต่อ 1 โรงงาน

Title	Forest resources management by community settlement adjacent to Doi Loung wildlife sanctuary: a case study of Huaymai district, Amphur Song, Phrae province
Author	Ms. Piyapit Khonkaen
Degree of	Master of Science in Sustainable Land Use and and Natural Resource Management
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Kriangsak Sri-ngernyuang

ABSTRACT

The study on forest resources management by community settlement adjacent to Doi Laung wildlife sanctuary on a case study of Huaymai sub-district, Song district, Phrae province, which was aimed to study the forest conditions and management of community forest for the benefit of the villagers, was divided into two parts. The first part was concerned with forest conditions and composition using a quadrat method, Three sample plots of 40X40 m were used for community forest of village no.16 and no.14 together with Doi Laung wildlife sanctuary forest. The second part was through involved with management of community forest for villagers' benefits. Data were conceded interviews and holding of community forest to develop the guidelines for cooperation in forest resource management between the state and the communities.

Results showed that stem basal area (m^2/ha) and species diversity index (Shanon-Wiener Index) was the highest for the forest in Doi Laung wildlife sanctuary at 4.13 m^2/ha and 3.19, respectively, and for the forest in village no. 16, respective values were 2.05 m^2/ha and 2.63, while for the forest in village no. 14, 1.61 m^2/ha and 2.50, respectively. In summary the forest in village no. 16 was more fertile and abundant than the forest in village no.14.

On forest management, villager in no.16 divided the forest based on beneficial purposes, such as watershed forest, food resource forest and multi-purpose forest. In addition, community regulations were used as guidelines for practices as in something else regulations of forest protection, cooperation with government officers, making forest fire break and check dams for recover of the forest community.

community in reforestation, making forest fire breaks and check dams that would lead to forest rehabilitation for the benefit of the community.

For the development guidelines on the cooperation in forest resource management between the state and the communities in the three forest sites (Village 14, Village 16 and Doi Laung wildlife sanctuary), an agreement was made between Ban Huai Khon (Moo 16) that would allow the Huai Mai Tambon Administration Organization and Doi Laung wildlife sanctuary to jointly improve the forest through maintenance and forest resource management such as replacement planting, establishing forest fire breaks, putting up check dam, forest survey and forest fire quenching. As for the Huai Mai Tambon Administration Organization, activities included the promotion of Ban Huai Khon community and study trips to other areas which had been successful in community forest management. Meanwhile, for Doi Laung wildlife sanctuary, it was suggested that it should implement activities such as holding of tri-monthly meetings between villages and its officers in order to build understanding and coordination in forest resource management. It is also recommended that fast growing trees should be planted for villagers' use as fuel in the production of local liquors (one project / two rais).